

ПРАВОВА ПРИРОДА ПОДАТКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЇЇ РОЛЬ У ПОДАТКОВИХ СПОРАХ

Катерина Павлуненко

Адвокат, сертифікований аудитор,

Співголова Секції податкового права Ради адвокатів Харківської області

- Згідно зі ст. 6 та ст. 19 Конституції України органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Ст.14.1.171 ПК України: податкова інформація - у значенні, визначеному Законом України "Про інформацію».

Відповідно до статті 16 Закону України «Про інформацію» від 02.10.1992 № 2657-XII податкова інформація – це сукупність відомостей і даних, що створені або отримані суб'єктами інформаційних відносин у процесі поточної діяльності і необхідні для реалізації покладених на контролюючі органи завдань і функцій у порядку, встановленому ПК України.

Податкова інформація перш за все це інформація публічна. Стаття 1 Закону України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 № 2939-VI визначає публічну інформацію як відображену та задокументовану будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформацію, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом.

Щодо необхідності «відображеності інформації на носію» висловився Вищий адміністративний суд України у постанові Пленуму «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації» від 29 вересня 2016 року № 10.

У пункті 9.1 Постанови суд роз'яснив, що «збереженість на матеріальних носіях як головна властивість інформації означає, що вона повинна бути викладена у письмовій, аудіовізуальній, електронній чи іншій матеріальній формі та зафіксована відповідно на папері, магнітній, кіно-, фотоплівці, оптичному диску або іншому носієві... Із цієї властивості випливає, що на момент виникнення правовідносин щодо неї публічна інформація повинна бути заздалегідь готовим, зафіксованим продуктом діяльності».

листом від 03.06.2015 р. N 19563/7/99-99-22-02-01-17 ДФС були надані «Рекомендації із документального оформлення результатів опрацювання зібраної податкової інформації»

Верховний Суд розглянув спір платника податків та Офісу великих платників податків ДПС, який стосується штрафу за несвоєчасну реєстрацію податкових накладних:

Позивач переконував, що 30.04.2019 року року з використанням комп'ютерної програми подав в електронному вигляді 36 податкових накладних, з метою їх реєстрації в ЄРПН. Їх було направлено на реєстрацію упродовж операційного дня. Однак, з боку ДФС до закінчення операційного дня, а саме до 20-ї години 30.04.2019 року, всупереч вимогам законодавства, в день направлення на реєстрацію податкових накладних не надійшло ані квитанції про реєстрацію податкових накладних, ані квитанції про відмову у такій реєстрації.

Проте податківці переконували, що судами замість оригіналів електронних доказів досліджувалися паперові електронні докази та електронні копії електронних доказів.

Мова йде про те, що направлення позивачем на реєстрацію даних 36 податкових накладних саме 30.04.2019 року підтверджувалось роздруковкою скріншотів файлів спеціалізованого програмного забезпечення та компакт - диском з оригіналами відповідних файлів.

Верховний Суд визнає вказані роздруковані скріншоти файлів належними та допустимими доказами на підтвердження факту направлення на реєстрацію податкових накладних, оскільки до аналогічних висновків дійшов Верховний Суд у постановках від 28.04.2020 р. у справі № 810/198/16 та від 20.10.2020 р. у справі № 620/817/19.

- ▶ Відповідно до п. 17.1.9 ст. 17 Кодексу платник податків має право на нерозголошення контролюючим органом (посадовими особами) відомостей про такого платника без його письмової згоди та відомостей, що становлять конфіденційну інформацію, державну, комерційну чи банківську таємницю.
- ▶ Також п.п. 21.1.6 п. 21.1 ст. 21 Кодексу встановлено, що посадові особи контролюючих органів зобов'язані не допускати розголошення інформації з обмеженим доступом, що одержується, використовується, зберігається під час реалізації функцій, покладених на контролюючі органи.
- ▶ Згідно зі ст. 11 Закону та ст. 14 Закону України „Про захист персональних даних” не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди.
- ▶ 63.11. Контролюючі органи забезпечують достовірність даних про платників податків в Єдиному банку даних про платників податків - юридичних осіб та Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків, реєстрі платників податку на додану вартість, реєстрі неприбуткових організацій та інших реєстрах, що формуються та ведуться контролюючими органами згідно з цим Кодексом, їх захист від несанкціонованого доступу, оновлення, архівування та відновлення даних.
- ▶ 63.12. Інформація, що збирається, використовується та формується контролюючими органами у зв'язку з обліком платників податків, вноситься до інформаційних баз даних.

Податкова інформація, наявна в інформаційно-аналітичних базах щодо контрагентів платника податків як суб'єкта господарювання по ланцюгу постачання, має виключно інформативний характер і не є належним доказом неправомірності дій відповідного платника податків – Постанова Касаційного адміністративного суду Верховного Суду від 2 квітня 2020 р. №160/93/19.

Висока судова інстанція звернула увагу на ту обставину, що норми податкового законодавства України насправді не ставлять у пряму чи навіть опосередковану залежність достовірність даних податкового обліку платника податків від дотримання податкової дисципліни його контрагентами, за умови, якщо відповідний платник податків мав реальні витрати у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг), призначених для використання у його господарській діяльності. При цьому Касаційний адміністративний суд підкреслив, що порушення постачальником (постачальниками) товарів (робіт, послуг) у ланцюгу постачання вимог податкового законодавства України або правил чи звичаїв ведення господарської діяльності не може бути підставою для висновку про таке ж порушення покупцем товару (робіт, послуг) вимог закону щодо формування податкового кредиту.

Звідси очевидно, що платник податків – покупець товару (робіт, послуг) не повинен зазнавати негативних наслідків, наприклад, у вигляді позбавлення його права на податковий кредит, за неправомірну діяльність його контрагента **при умові, якщо судом не буде встановлено фактів, які свідчили б про обізнаність платника податків щодо такої поведінки контрагента, а тим більше про узгодженість дій між ними.**

Судова думка:

Наявність в АІС "Податковий блок" інформації стосовно можливих порушень податкового законодавства контрагентами позивача, будь-яких розбіжностей в даних податкового обліку не є достатньою підставою для встановлення податкового порушення, допущеного позивачем.

Податковим кодексом України передбачений механізм, визначений статтями 72, 73 ПК України.

Зокрема, п. 73.5 ст. 73 ПК України передбачено, що з метою отримання податкової інформації, необхідної у зв'язку з проведенням перевірок, контролюючі органи мають право здійснювати зустрічні звірки даних суб'єктів господарювання щодо платника податків. Під час зустрічної звірки: здійснюється зіставлення даних, отриманих від платників податків та інших суб'єктів інформаційних відносин, з метою документального підтвердження господарських відносин з платником податків та зборів, а також підтвердження відносин, виду, обсягу і якості операцій та розрахунків, що здійснювалися між ними, для з'ясування повноти їх відображення в обліку платника податків.

Доводи контролюючого органу про те, що п. 74.3 ст. 74 ПК України дозволяє зібрану податкову інформацію та результати її опрацювання використовувати для виконання покладених на контролюючі органи функцій та завдань, не сприймаються колегією суддів як достатня підстава для прийняття податкових повідомлень-рішень відносно платника податків лише на підставі даних комп'ютерних баз та автоматизованих інформаційних програм.

На думку колегії суддів, саме внаслідок належного опрацювання отриманої інформації, проведеного відповідно до норм податкового законодавства, контролюючий орган зобов'язаний довести факт податкового порушення, а не покладати на платника податків відповідальність лише через те, що є підстави поставити під сумнів факт здійснення господарської операції з боку контрагентів платника.

Будь-яка податкова інформація, що наявна в інформаційно-аналітичних базах відносно контрагентів суб'єкта господарювання по ланцюгах постачання, а також податкова інформація надана іншими контролюючими органами, в тому числі і складена з причин неможливості проведення документальних перевірок, **носить виключно інформативний характер не є належним доказом у розумінні процесуального закону.**

На цьому наголосив Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду **у справі № 460/143/19:**

...При цьому, судами правомірно враховано, що інформація про контрагентів позивача наявна в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань і жодних відомостей щодо відсутності вищевказаних юридичних осіб за місцезнаходженням до Реєстру не внесено.

ТОВ «Ф» та ТОВ «П» на час вчинення господарських операцій із позивачем та на час виписування в його адресу податкових накладних були зареєстрованими платниками ПДВ.

ПАВЛУНЕНКО
ТА ПАРТНЕРИ

ВДЯЧНА ЗА УВАГУ
ТА СПОДІВАЮСЬ,
НА КОРИСНІСТЬ ВИКЛАДЕНОЇ
ІНФОРМАЦІЇ!

© Катерина ПАВЛУНЕНКО, 2022 рік

АДВОКАТСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ
"ПАВЛУНЕНКО ТА ПАРТНЕРИ"

- код 43830420
- 61003, Україна, місто Харків,
вул.Кузнечна, будинок 23, кв.5/28
- 050 302 45 38
- pavlunenkopartners@gmail.com